

CEAUȘESCU, UN AGAMITĂ DANDANACHE SEDUCĂTOR, LA TEATRUL MIC

În 1989, Dinu Săraaru era director la Teatrul Mic din Capitală FOTO: JURNALUL FOTO

Pe la începutul lui '89, la Teatrul Mic, pe Sărindar, ceva mai jos de Casa Armatei și un pic mai sus de Palatul Universul, am văzut o splendidă reprezentație a „Scrisorii pierdute”. Cineva mi-a șoptit în foaier că, în urmă cu un an, după premieră, a fost un scandal groaznic și o anchetă groasă la Partid și la Secu’ din porunca lui, tanti Leana”. Pentru că atunci, la premieră, scena teatrului a fost și cea a unor aluzii peste măsură de străvezii la politica vremii și la cei dinți oameni ai țării. Oricine l-ar fi recunoscut, cică, pe Ceaușescu în ipostaza lui Agamiță Dandanache, iar coana Joitica aducea izbitor cu „dumneaei”. Cică în decor apărea și Casa Poporului... După 20 de ani m-am dumirit asupra misterului acelei premiere despre care toată lumea vorbea, deși puțin în văzută-o. La un taifas cu directorul de atunci al Teatrului Mic, Dinu Săraaru, am aflat cum ajunseseră Ceaușeștii personaje de Caragiale. Îl las să vă povestească chiar pe Dinu Săraaru, cel care a tras și foloasele și ponoasele acelei înscenări de pomina. (Luiza LUPU)

Una dintre marile obsesii teatrale, poate cea mai mare (și chiar dinainte de a fi director de teatru), a fost înscenarea „Scrisorii pierdute”. Am fost împătimit de „Scrisoarea pierdută” alui

Sică Alexandrescu, jucată cu mari actori ai Teatrului Național. Sunt posesorul unui film scurt cu imagini de la repetițiile „Noptii Furtunoase” și ale „Scrisorii Pierdute” pe scena TNB din perioada când Sică definitivă cele două spectacole. Eram atunci șeful redacției culturale a Radiodifuziunii și m-am dus la studio și am filmat, că Sică nu-mi dădea voie să filmez. Am salvat o scenă absolut fabuloasă: numărarea steagurilor de Pristanda, făcută de Mircea Anghelescu, unul dintre cei mai mari actori pe care i-a avut comedia română. A mai fost o „Scrisoare pierdută” bună, care s-a dorit o replică, dar n-a fost tocmai o replică, a fost doar un spectacol foarte bun: în comparație cu al lui Sică pălește; foarte interesantă, mai contemporană, mai aproape de zilele reprezentației pe scenă la Bulandra, deci cu o viziune mult mai tipică, cu o scenă naturalistă, acolo se aduceau grătare și se frigea carne pe scenă, dar asta la Bulandra ar fi fost o chestie scandalosă.

„Scrisoarea...” lui Sică rămâne emblematică și de o perfecțiune absolută și de un respect și o fidelitate absolută față de textul lui Caragiale, față de intențiile lui Caragiale, absolut de negalat. În cele două direcții ale mele, de director la Teatrul Mic și la Teatrul Național din

București, am pus câte o „Scrisoare pierdută” în repertoriu ca să mă validez în fața mea, în profesia mea. Prima „Scrisoare pierdută” a fost cea de la Teatrul Mic, care a reprezentat și unul dintre manifestele cele mai acute din epocă, în '88, și urmat de o anchetă în cel mai urât sens al cuvântului.

Cum l-a trecut Săraaru Dunărea pe Silviu Purcărete

Îl luasem pe Silviu Purcărete de la teatrul din Constanța, unde era începător, dar unul care promitea. Văzusem unul dintre spectacolele lui la Constanța, mi-a plăcut, văzusem unele dintre intențiile lui pe care le-a dezvoltat mai târziu în spectacolele de amploare. Nu trecea Dunărea de la Constanța la București numele lui, dar mie mi-s-a părut foarte bun. La el am apelat să facem „Scrisoarea pierdută”, a înțeles foarte bine (cu capul lui de focă și introvertirea lui proverbială), a înțeles exact ce vreau, nu trebuia să vorbim mult. Am zis: „Domne, avem o șansă extraordinară, facem un spectacol contemporan respectând litera legii, ca la fiecare text”. Modelul pe care vreau să-l concurez este al lui Sică.

Ai dreptul la fantezie regizorală cât te cuprinde”.

Așa a fost, am făcut împreună distribuția, aveam o trupă extraordinară, bine constituită, îi aveam pe toți actorii, dar nu l-aveam pe Agamiță Dandanache! (Fuseseră mari actori la Sică.) Purcărete a vrut-o mai întâi pe Elvira Godeanu, care e un personaj extraordinar în teatrul românesc, are, așa, un parfum aparte... Și o personalitate foarte „ascuțită”, dacă ne gândim că inițial l-a refuzat pe însuși Camil Petrescu. Ea i-a spus „Camil, nu joc”, și Camil a zis: „Nu joc!”, și Elvira a zis: „Nu joc”, și Camil a pedepsit-o și i-a luat două luni din leafă. Când a venit la București de la Târgoviște, în tren s-a întâlnit cu doi oameni ai epocii care erau în compartiment cu ea și știau că e o vedetă foarte tânără a TNB, care-și permiseseră să-l refuze pe Camil. Dar, de fapt, era mai mult decât un refuz, era o obrăznicie, pentru că ea nu era încă marea Elvira Godeanu. Așa.

Cum spuneam, în compartiment erau doi oameni politici: unul liberal, altul țărănist. Erau atât de perfect desprinși din Caragiale, iar dialogul cu ei a stimulat-o în așa măsură, încât Elvira s-a dus la Camil și i-a zis: „Camil, joc”.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

Nicolae Ceaușescu și Ștefan Andrei s-au întâlnit cu demnitari gabonezi, respectiv egipteni. Ziua Internațională de acțiune sindicală pentru pace a fost marcată în marile centre sindicale ale țării. La Pașcani se desfășura „Săptămâna activității ideologice și politico-educative”.

Întrevedere româno-egipteană

Ștefan Andrei, viceprim-ministru al Guvernului, l-a primit în audiență pe Sayed Zaky, președintele Uniunii Centrale a Cooperativelor din Republica Arabă Egipt, aflat într-o vizită la București. Au fost tratate aspecte ale coope-

rării economice dintre cele două țări, cu accent pe domeniul cooperăției. La întrevedere a fost invitat și Saad Aboulkheir (ambasadorul Egiptului în România).

Rămas-bun de la ambasadorul Cabonului

Nicolae Ceaușescu l-a primit la reședința sa de la Snagov pe Raphael Nkassa-Nzoghho, ambasadorul Republicii Gaboneze, cu prilejul încheierii misiunii în țara noastră.

(Continuare în pag. a II-a)

„Tovarășul” primea scrisori de la muncitori

O situație statistică inedită, care a fost întocmită la 24 iulie 1989, ne dezvăluie faptul că, în primul semestru al anului 1989, Nicolae Ceaușescu a primit 25.076 de scrisori din partea cetățenilor, iar Elena Ceaușescu, 13.389. Toate au fost înregistrate la Secția Scrisori și Audiențe a CC al PCR. Numărul lor a fost menționat într-un raport trimis lui Nicolae Ceaușescu la 4 august 1989 de Nicolae Constantin. Acesta purta antetul Colegiului Central de Partid și se intitula „Raport privind activitatea desfășurată în semestrul I 1989 pentru rezolvarea propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii, adresate conducerii partidului”.

Documentul respectiv – pe care Nicolae Ceaușescu a pus rezoluția „La CPEx” și a semnat scurt – avea cinci anexe.

Ultima dintre acestea poate constitui o dovadă indubitabilă a faptului că liderul suprem al PCR avea cunoștință despre ceea ce se întâmpla în țară, chiar dacă prin România circula zvonul că „nea Nicu” nu știe sau, mai rău, că persoanele din anturajul său îl izolează de realitatea cotidiană a cetățenilor.

Redăm în continuare câteva pasa-

je ilustrative din anexa numărul 5 a raportului menționat, intitulată de autorii săi „Exemple de scrisori adresate conducerii partidului și rezolvate în cursul semestrului I 1989, care s-au dovedit întemeiate”.

Aspecte din industrie

1. S-au dovedit întemeiate aspectele sesizate și propunerile unui inginer de la Întreprinderea de Prospecțiuni Geologice și Geofizice București legate de necesitatea modernizării aparatului de prospecțiuni seismice pentru descoperirea de noi rezerve de petrol și gaze.

Au fost stabilite unele măsuri în vederea îmbunătățirii dotării cu aparatură modernă de cercetare seismică: Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Electrotehnice și Centrala Departament a Geologiei vor urmări realizarea până la 30 aprilie 1989 a cinci vibratoare de 12,5 tf. la faza de prototip, iar până în septembrie 1989 acestea să fie echipate complet cu componente realizate în țară.

(Continuare în pag. a II-a)

Industria chimică era cea mai tânără ramură a industriei arădene

Al III-lea Congres Național de Chimie a fost un prilej pentru ca „tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, reputat om de știință, savant de largă recunoaștere internațională și strălucit om politic”, să sublinieze: „În anii construcției socialiste și, îndeosebi în ultimii 20 de ani, s-au realizat mari centre și combinate industriale, amplasate practic în toate zonele țării. Se poate afirma că industria chimică românească cuprinde toate sectoarele moderne ale chimiei și ocupă un loc important în întreaga dezvoltare economico-socială a patriei noastre”.

Una dintre aceste ctitorii a fost la Arad – Combinatul Chimic de la Vladimirescu. Alături de industria petrolului, industria chimică arădeană era în 1989 cea mai tânără ramură industrială din județ.

La 11 februarie 1972, însuși secretarul general al partidului, Nicolae Ceaușescu, a pus piatra de temelie la Combinatul de îngrășăminte chimice arădean, iar la 11 ia-

nuarie 1977 revenea la Arad împreună cu Elena Ceaușescu, pentru a asista la pornirea primului agregat al aceluiași obiectiv. Director al combinatului era, în anul revoluției, inginerul Gavril Tîru. El spunea că industria chimică este ramura în care, „alături de alte ramuri de vârf, se realizează cel mai înalt grad de valorificare a resurselor materiale de care dispune țara noastră. Importanță e însă faptul că mai mult decât în alte ramuri – prin contribuția nemijlocită a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, ca îndrumător de înaltă competență și autoritate științifică, o contribuție hotărâtoare la dezvoltarea și modernizarea chimiei și petrochimiei și-a adus-o cercetarea științifică și ingineria tehnologică românească. Semnificativ în acest sens este numărul mare de tehnologii originale aplicate în producție. Pe baza lor, în actualul cincinal se realizează circa 95% din producția industriei chimice”.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

1 septembrie (vineri)

Soarele a răsărit la: 6:38, a apus la 19:52
Luna a răsărit la: 7:45, a apus la 20:09
Sărbătoare creștină: Cuviosul Simeon Stălpnicul și Marta, mama sa (începutul anului bisericesc)

S-a întâmplat la

1 septembrie 1989

● Pe o șosea din districtul pakistanez Swai s-a produs un grav accident rutier, 54 de persoane pierzându-și viața. Un autobuz a căzut într-o prăpastie cu o adâncime de 300 de metri. Accidentul a provocat, de asemenea, rănirea a altor 29 de persoane, din care 10 se aflau în stare gravă.

● Partidul comunist paraguayanez care în cei 43 de ani ai existenței sale s-a bucurat doar de 180 de zile de activitate legală în țară – a cerut în mod oficial autorităților recunoașterea și înscirarea sa ca forță politică legală și permiterea reînnoțirii din exil a membrilor săi.

● Cancelarul federal al Austriei, Franz Vranitzky, s-a pronunțat pentru elaborarea unui document internațional de bază privind protejarea preventivă a mediului înconjurător. El a subliniat că un astfel de document ar trebui să cuprindă toate reglementările privind orientarea societății moderne pe principii ecologice, dezvoltarea cooperării internaționale în această direcție potrivit principiului prevenirii și protejării mediului.

Ramona VINTILĂ

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Mi-am petrecut aniversarea pe câmp, la practica agricolă”

Laurențiu Radu împlinea 18 ani în septembrie 1989; la 17 septembrie nu și-a sărbătorit majoratul printr-o petrecere cu prietenii, ci a mers pe câmp, la practica agricolă.

„În septembrie 1989 începeam clasa a XII-a; eram elev la Liceul Industrial nr. 1 din Călărași, la profilul „electrotehnică”. Aveam aceleași costume negre pe care îl purtașem și în clasa a XI-a, la fel cravata. Cămăși imi cumpărase mama

de la un magazin din centrul Călărașului. „Select” îi zicea. Erau probleme și cu îmbrăcămintea, pentru că nu se găsea, iar șefii de magazie și aici dădeau pe sub mână.

Mergeam la practica agricolă imediat după 15 septembrie, când primeam manualele, și până pe 7-8 noiembrie, așa încât trimestrul întâi ținea pentru noi doar o lună și jumătate. Practica dura poate mai mult decât în alte părți, pentru

că eram un județ mai degrabă agricol. Mergeam la cules de roșii și cartofi și la depănășul porumbului. Prima lună de muncă la câmp nu era obositoare, pentru că venea și în prelungirea vacanței; era și amuzant, pentru că ne băteam cu roșii și cu porumb, mai luam și acasă atunci când scăpam de controale.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

1 SEPTEMBRIE

Stau mult în casă. Încerc să nu ies deloc în stradă. Răsfoiesc agenda de telefon și nu găsesc pe nimeni căruia să-i împărtășesc gândurile. (...) Romanul nu apare, la cererea Secu. Grija supravegherii. Cercul se cam închide. Ce mișcare urmează în acest scenariu? Eu scriu scenariu, alții mă înscriu pe mine în scenariu. Prezentimentul brutal al pericolului. Urmă de dorință puternică de a mă izola între patru pereți. Zile când nu ridic receptorul. Nu vād pe nimeni. Mă gândesc

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Comisia ONU: Bucureștii încearcă să îngroape raportul domnului Mazilu

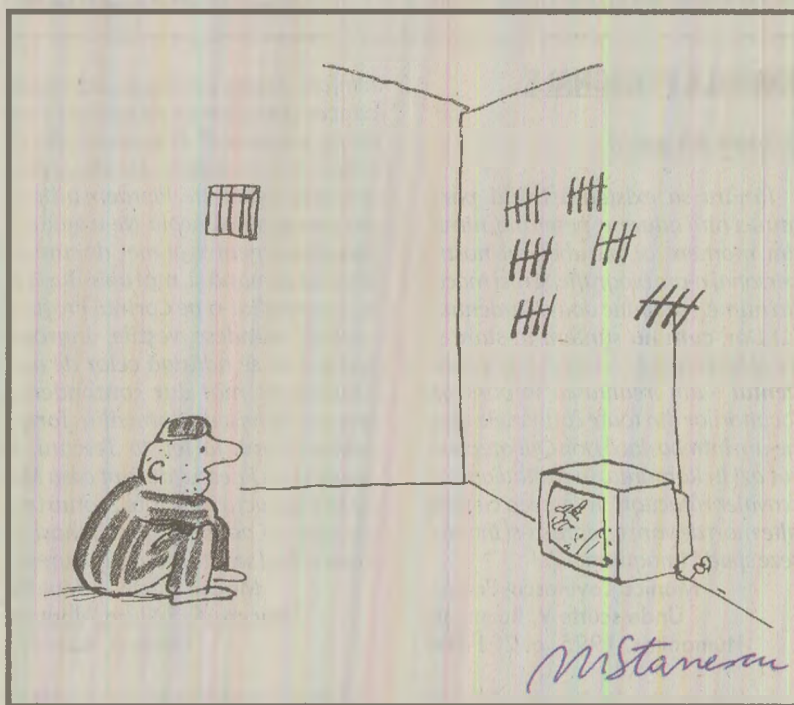
În Le Monde din 1 septembrie 1989, Isabelle Vichniac scria despre controversa stărnită la ONU în privința raportului „despre drepturile omului și tineretului” redactat de Dumitru Mazilu, expert român la ONU. Autoritățile române încercau să distrugă raportul lui Mazilu, care la acea dată era dat dispărut.

„După nefericita sechestrare a domnului Mazilu – expert independent de naționalitate română la subcomisia ONU pentru drepturile omului – autoritățile de la București încearcă să facă dispărut raportul „despre drepturile omului și tineretului”. Astfel că domnul Ion Diaconu, expert român, succesor al colegului său

dispărut și vicepreședinte al subcomisiei, a depus un proiect de rezoluție în care insistă pentru „retragerea din circulație a acestor hârtii ca documente oficiale ale ONU, deoarece prin felul în care au fost redactate știrbesc autoritatea și prestigiul organizației”. La rândul său, expertul olandez Theo van Boven, susținut de nouă dintre colegii săi, a prezentat un alt proiect de rezoluție în care se menționează că raportul domnului Mazilu a fost primit și citit în detaliu, și îl roagă pe domnul Mazilu să-l reactualizeze și să prezinte anul viitor o nouă versiune, pentru care „va beneficia de tot sprijinul de care va avea nevoie” din partea secre-

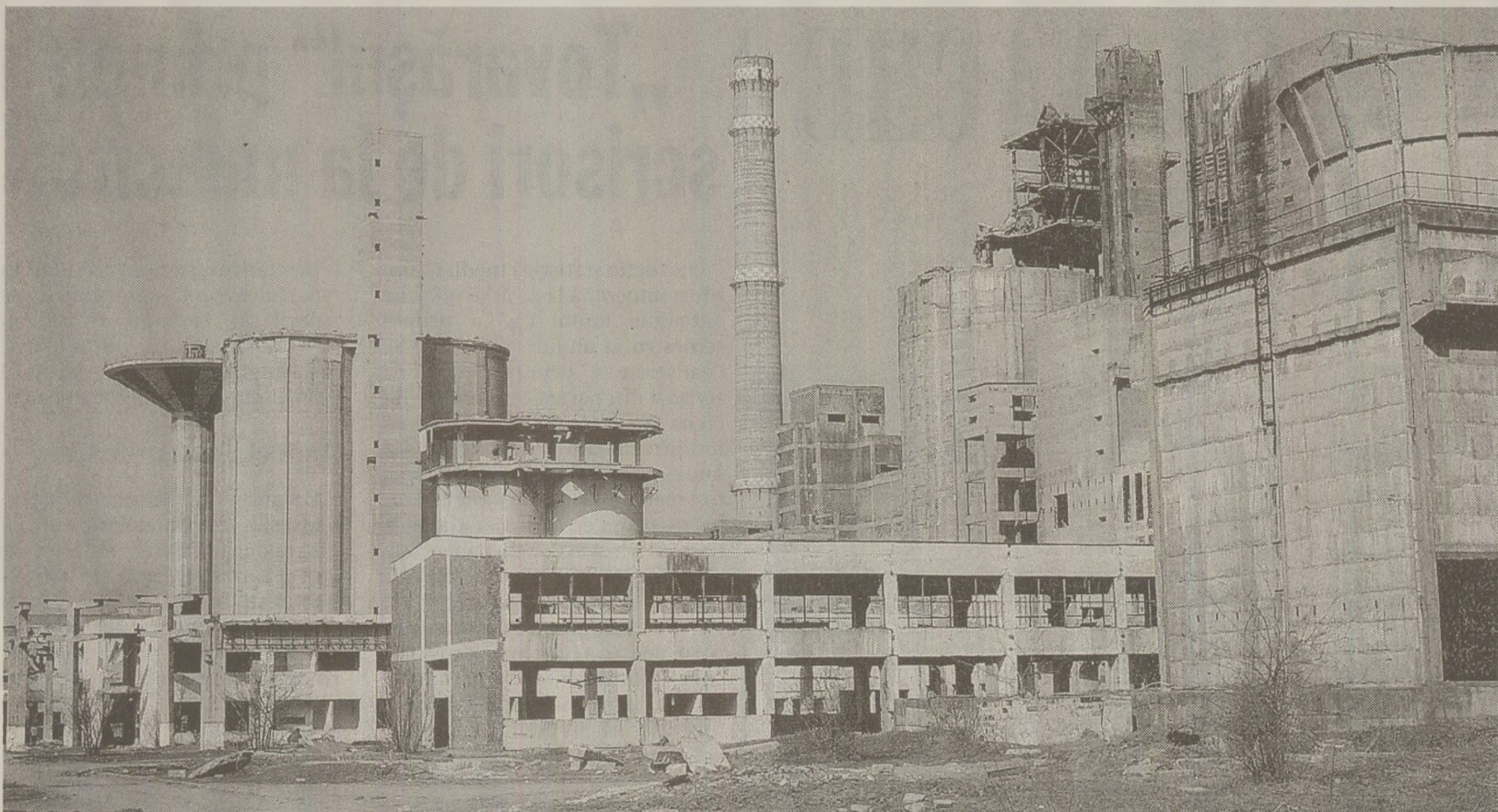
tariatului ONU. Acest text exprimă printre altele și „profunda îngrijorare” a membrilor subcomisiei cu privire la „situația personală a domnului Mazilu și a familiei sale”, cerându-i secretarului general ONU o atenție sporită în această privință. Experții occidentali, dar și expertul iugoslav, domnul Türk, și chiar și cel sovietic, domnul Chernichenko, și-au exprimat dorința de a relua discuțiile pe raportul Mazilu în anul 1990, „pentru ca acestea să aibă loc în prezența autorului”.

InfoMina

INDUSTRIA CHIMICĂ ERA CEA MAI TÂNĂRĂ RAMURĂ A INDUSTRIEI ARĂDENE

Combinatul chimic a fost o mândrie a industriei arădene, vizitată de două ori de șeful statului

(Urmare din pag. 1)

Deși Combinatul Chimic de la Arad nu avea un sector de cercetare propriu-zis, cadrele sale făceau cercetare și experimentare, aplicând rezultatele în producție. „De pildă, dacă prin construcție, inițial instalațiile noastre «știau» să producă doar două sorturi de îngrășăminte complexe, acum, tocmai pe baza unor cercetări și experimentări avem capacitatea să producem o gamă foarte diversificată de îngrășăminte”, detalia ing. Tăru.

Potrivit statisticilor oficiale, industria chimică românească și-a sporit producția la nivelul anului 1989, față de anul 1945, de peste 1.300 de ori, și de 7,2 ori față de 1965, și deține o pondere de aproape 20 la sută în producția industrială, exportând produse în peste 100 de țări ale lumii. La Arad însă despre o comparație cu anul

1945 nu poate fi vorba. Și cea cu anul 1965 este, oarecum, hazardată. Totuși, statistica înregistrează o creștere față de acel an, de peste 40 de ori dar, în fapt, putem vorbi despre industrie chimică la Arad abia după 1977, anul când a fost pus în funcțiune combinatul de la Vladimirescu. Semnificativă e însă ponderea – peste 7%, într-un județ cu o puternică industrie constructoare de mașini, textilă, de prelucrare a lemnului și alimentară. Combinatul arădean realiza exporturi în circa 30 de state, în special îngrășăminte.

După revoluție întreprinderea a suferit o schimbare de nume, fiind denumită în Arhim, dar asta nu a ajutat-o să răzbească. A fost preluată de FPS, care din 1992 nu a mai plătit angajaii întreprinderii, ceea ce i-a grăbit moartea. La 31 ianuarie 1998, după zeci de lăcițări nereușite, au fost scoase la

vânzare instalațiile combinatului chimic. Vânzarea de active a fost preferată în urma faptului că nu s-a reușit vânzarea în întregime a fostului combinat chimic, al cărui capital social se ridica la 165 miliarde lei. Combinatul a fost cumpărat în anul 1997 de o firmă bucureșteană, însă contractul a fost anulat deoarece cumpărătorul nu și-a respectat obligațiile asumate. În ultimii ani, combinatul desfășura doar activități de comercializare a îngrășămintelor chimice primite de la Tg. Mureș, dar vindea și diverse materiale și a închiriat diferite spații și mijloace fixe. Aceste activități reprezentau singurele surse de venituri prin care se putea asigura plata salariilor celor 100 de angajați cu care mai rămăsese. În anul 2000, omul de afaceri gorjean Ninel Potărcă a cumpărat o parte din fostul Combinat Chimic, aflat în anul 2000 în lichidare

judiciară, și l-a transformat în Siatra Prod. Potărcă a luat 300.000 metri pătrați de teren, clădiri și instalații, apoi a vândut către SC RTI SRL București 51% din părțile sociale, pentru suma de 47 de miliarde de lei. Între Siatra Prod și RTI au intervenit probleme, cele două societăți ajungând în instanță. Litigiul dintre ele a fost verificat de mai multe instituții ale statului, dar fără prea mult folos. În anul 2005 s-a pus prima oară problema dărâmării combinatului chimic de la Vladimirescu. S-a ales metoda imploziei, dar nici după patru ani, datorită costurilor extrem de ridicate, nu a fost dată comanda aruncării în aer a combinatului. Între timp, o mare parte din el a fost vândută ca fier vechi și mai multe persoane și-au pierdut viața în timp ce furau fier de pe amplasamentul fabricii dezafectate.

Andrei ANDO

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Mi-am petrecut aniversarea pe câmp la practica agricolă”

(Urmare din pag. 1)

Zilele erau cam la fel la practică; era bine pentru noi, elevii, pentru că era un timp în care ne puteam cunoaște mai bine și puteam comunica așa cum nu o puteam face la cursuri.

Cum ziua mea era pe 17 septembrie, am petrecut-o pe câmp. Am ajuns foarte târziu acasă, cred că am întârziat autobuzele foarte vechi, care ne transportau, și n-am mai putut să ies în oraș cu prietenii, așa cum mi-aș fi dorit. Știu că am primit cadouri de la două colegi – parcă o carte și un bibelou, și ceva de la ai mei, dar nu-mi mai aduc aminte ce.

Părinții mei nu își permiteau să îmi organizeze o petrecere. Aveau cinci copii, mama era casnică, iar tatăl – marinar. Tata lucra în Portul Calărași, dar și undeva pe lângă Insula Păciul lui Soare; se ocupa de un ponton și venea la sfârșitul săptămânii acasă. Îmi amintesc faptul că i se reținea din salariu nerealizarea de plan, și uneori asta însemna și 40% din salariu. Ne mai ajutau bunicii din partea mamei. Eu mergeam vara, din proprie inițiativă, la CAP-ul comunei Modelu, ca să fac rost de bani de rechizite. Strângeam rapid cu mâna, mai făceam și alte munci și adunam, într-o lună și jumătate de muncă, vreo 800 lei. În septembrie, la sfârșit de săptămână, mergeam la bunici, care dețineau așa-zisul hectar de completare, pe care puneau porumb. Mergeam și îi ajutam la adunat porumbul pentru animalele din curte.

Anul ăla, 1989, a fost cel în care am citit foarte multă literatură. Știu că am

citit «Frații Karamazov», îmi spusese rălți că e așa cum sunt mai toate operele rușilor, o carte plătitoare la început, dar merită să ai răbdare. Am mai citit și despre Nostradamus. Împrumutam cărți săptămânal de la Biblioteca Județeană, mă împrietenisem cu bibliotecarul și îmi dădea cărți care erau în spate, la care nu avea acces toată lumea. Era și anul în care începusem să mă pregătesc pentru admiterea la facultatea de istorie. Mie, până la liceu, nu îmi plăcuse istoria, dar în clasa a IX-a am avut un profesor foarte bun și exigent, care ne-a zis din prima oră: «Știți ce a zis Bălcescu? Că istoria este prima carte a unei patrii». Pe mine m-au marcat cuvintele alea. Dar în 1990, când m-am dus la admitere, m-am gândit că e mai bine să dau la Drept. Am luat 9,37 la istorie, dar, din cauza notei de la gramatică, am picat. Anul următor am intrat însă fără probleme la facultatea de istorie.

Citeam și ziare, stăteam la coadă și cumpăram un ziar de sport, pentru că «Flacăra» și «Săptămâna» nu apucam niciodată. La școală, eram obligați să cumpărăm «Scinteia Tineretului», costa 1,50 lei pară. Asta era obligația mea în clasă, să mă ocup de cumpărarea celor 12 ziare repartizate nouă. Îmi plăcea să citesc pagina lui George Mihăiță care, în mare parte, era cu răspunsuri date scrisorilor venite de la tinerii lor cititori, dar și pagina de sport. Ascultam Vocea Americii, Europa liberă nu prindeam, și mă interesa mai ales programele de muzică. Îmi plăceau Depeche Mode, Scorpions și Dire Straits.”

(a consemnat Irina MUNTEANU)

CRONICA NEAGRĂ

Pradă de magnetofone Kashtan în Gara Socola

Un furt de zile mari s-a petrecut în 1989 la Gara Socola Iași. Un furt de magnetofone marca Kashtan, aduse cu trenul din URSS (Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice). Magnetofone ce funcționau nu au aplicații MP4 sau MP3, ci cu benză magnetice de jumătate de kilogram, pe care, dacă le întindeai, ajungeai de la Județeană de partid la Consiliul Culturii și Educației Socialiste, de exemplu. Vasile U. și Gheorghe-Călin P. au primit pedeapsa de un an și două luni închisoare pentru că au desigilat mai multe containere ale unui tren staționat în Gara Socola, de unde au sustras două magnetofone Kashtan. Ei au fost acuzați de furt calificat în dauna avutului obșteșc. Băieții au rupt sigiliile și au plecat cu cele două aparate electronice în valoare de 19.400 de lei. Prejudiciul a fost recuperat, infracțiunea intrând sub prevederile articolului 208, 209, litera a, c, combinat cu articolul 224, alineatul 1 din Codul Penal aflat în vigoare la

acea dată. Faptele se petreceau în plină căldură a verii anului 1989, după ce cei doi s-au cinstit așa cum se cuvine. Unul dintre ei, lucrând în domeniul CFR ca magazinier, s-a gândit să-i destăinuie ponul prietenului său. Mai întâi au desigilat, au intrat în primul transcontainer și au luat de acolo ce credeau că ai arată a magnetofone. Numai că afară au constat că erau doar niște incinte acustice, pe care le-au abandonat. La al doilea transcontainer desigilat au fost mai norocoși. În acesta a pătruns Vasile, care a pus mâna pe primul magnetofon „Caștan”, cum scrie în rechizițoriu. După ce l-au umflat și pe cel de al doilea, au luat drumul Sucevei, de unde era unul dintre inculpați, unde, după o scurtă petrecere, urmau să valorifice bunurile. Baniile îi interesau mai mult ca orice. Nu au mai apucat să se bucure însă de suma luată în schimbul măgăoaiei. Și-au recunoscut fapta și au fost băgați la zdup.

Cristinel C. POPA

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Tânără sa existență trăită până atunci nu-i adusesse, pesemne, nimic, din moment ce parabolicul nostru personaj n-are biografie, și nici măcar un nume. I se spune doar „Studentul”. (...) Dar, cum nu suntem în stare să evadăm constant – așa cum o face Studentul – din irealitatea impusă azi locuitorilor din toate colțurile țării, ne-am întrebat dacă Don Quijote coborât azi în România, în calitatea sa de „cavaler rădăcitor”, n-ar avea cu totul alte mori de vânt cu care să-și încredinșeze spada imaginației. (...)

Monica Lovinescu, Pragul. Unde scurte V, București, Humanitas, 1995, p. 201-205

Îmbolnăvirea lui Bușchi. Încă de la mare, semnalele alarmante, prin

telefon. Acum, un diagnostic sigur: cancer ganglionar (boala lui Hot-chin). Inoperabil. Tratament dur cu citostatice și iradiere. Ai mei. Ai mei, doborâți suflați. Pierdem ultimul reazem generos, acolo. Ne-a ajutat, a făcut totul pentru ai mei, de cum au decis să rămână și, mai ales, după ce A. a concediat-o pe Corina. Profund afectat. Pândesc veste, îngrozit. Spaima ce se adaugă celor de aici, acestea tot mai dur contondente. Mircea Dinescu, domiciliu forțat. Andrei Pleșu, la fel, la Tescani, la conacul lui Enescu (de fapt casa Maruca Cantacuzino). Alte zvonuri neliniștitoare, aduse de G. de Ianoși, de Aurel (când se întorc de la București).

Mircea Zăciu, Jurnal. IV, București, Editura Albatros, 1998, p. 452-453

Intrăm pe nevăzute în întinericul toamnei și nu-mi dau seama cum

am reușit să trăiesc fără Rêne. Inima mea bate în alt ritm acum, mă trezesc lac de sudoare noaptea și strig după visele mele pline de tensiune. Uneori mi se pare că Rêne e în pat lângă mine, respirând greu, ca în ultima vreme să mă trezesc îngrijorată pentru că în somn am auzit că el nu mai poate respira.

Brigitta (Trotzig) a venit la șapte fără un sfert și am stat de vorbă până târziu după miezul nopții. Mi-a povestit din nou amănunțit cosmarul ei în care eu mă sinucidam într-un fel de cristal sau palat de sticlă, cum sângele ieseșe suvoial din inima mea. Apoi despre cărțile recent citite, despre cum scriem, ca de obicei, despre faptul că și scrierea unei scrisori e un efort enorm și în felul ei o creație, despre nevoia de a separa lumile: exterior și interior și despre situația-limă la care ne supune chiar actul creației. În timp ce vorbeam, obser-

vam cum trăsăturile feței ei se schimbau, devenind din ce în ce mai frumoasă, arătându-mi un chip vechi, cunoscut și necunoscut. Pentru că era ziua ei de naștere i-am dăruit „Iter Laponicum” și colierul de ametiste cumpărat de la Lucerna. Brigitta a fost foarte fericită spunând că toate vor rămâne în familie, adică la fiica ei cea mică, Erika. În timpul serii am auzit clar amândouă pași în jurul nostru și cele douăsprezece lumânări din candelabru au pălpăit, deși nu era nici un curent în cameră. Mi-a venit brusc ideea că Rêne e născut pe 19 care începe cu un 6 întors, și că ziua morții lui, 16, este chiar numărul desemnând ziua mea de naștere. Și ca o ciudățenie, Nichita (Stănescu) născut pe 31, a murit pe 13, care este un 31 întors.

Gabriela Melinescu, Jurnal suedez II (1984-1989), Iași, Polirom, 2002, p. 271-272

„Tovarășul” primea scrisori de la muncitori

(Urmare din pag. 1)

(Extinderea acestor vibratoare este justificată de creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost/km, eliminarea consumurilor materiale, diminuarea pagubelor produse agriculturii, creșterea puterii de rezoluție a prospecțiunii seismice pentru tipurile de capcane purtătoare de hidrocarburi, încă nedescoperite.) Trimestrial, Centrala Departament a Geologiei, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerul Industriei Electrotehnice să raporteze la Guvern asupra stadiului de realizare a programului de asimilare, fabricare a utilajelor, echipamentului și aparatului pentru activitatea de cercetare geologică și geofizică.

2. La Mina Livezeni, județul Hunedoara, sarcinile de plan pe anul 1988 au fost realizate în proporție de numai 50%, această situație fiind cauzată în mare măsură de lipsa de personal muncitor calificat, întreruperile frecvente în funcționarea instalațiilor de transport, precum și neajunsurile care s-au manifestat în organizarea producției și a muncii. Șase complexe mecanizate, din care două se găsesc în subteran în zonele exploatate, și două combine de abataj sunt neutilizate de mai mult timp. Unele persoane care au desfășurat activitate la suprafață au fost retribuite pentru muncă în subteran.

Măsurile în programul de exploatare întocmit pe anul 1989 s-a prevăzut scoaterea complexelor mecanizate din subteran și reintroducerea lor în alte abataje; s-a trecut la recuperarea sumelor bănești încasate necuvenit, iar directorul minei a fost scos din funcție și sancționat cu „vot de blam” (de organizația de partid din care făcea parte – n.r.).

3. S-a dovedit întemeiată sesizarea privind o serie de neajunsuri de la Combinatul de utilaj greu Iași, care au influențat negativ retribuțiile oamenilor muncii. La 15 aprilie a.c., combinatul înregistra pierderi în valoare de 11,3 milioane de lei, principalele cauze fiind: neincadrarea în normele de consum aprobate, gradul redus de încărcare a capacităților de producție (utilaje și mașini-unelte în valoare de peste 200 milioane de lei erau utilizate necorespunzător), nivelul ridicat al rebuturilor din sectoarele calde, indisciplină tehnologică, nivelul scăzut al calificării forței de muncă, frecvente încălcări ale disciplinei muncii, neasigurarea asistenței tehnice în toate schimburile. S-au luat măsuri pentru

asigurarea desfacerii producției combinatului. La 15 mai a.c., pentru anul 1989, la producția export pe relația DC – devize convertibile – n.r., planificată la un nivel de 3,5 milioane de dolari, nu era contractat nimic; punerea în funcțiune până la 15 iunie a.c., la capacitatea proiectată, a mașinilor-unelte livrate combinatului, încărcarea capacităților cu sarcini de producție care să asigure realizarea planului de producție marfă și rentabilizarea activității combinatului etc.

4. La întreprinderea „Neptun” – Câmpina, județul Prahova, pe primele patru luni ale anului curent, la producția industrială s-a înregistrat o restanță în valoare de 6.840 mii lei, productivitatea muncii nu s-a realizat cu 1,77 lei pe o persoană, nerealizări importante înregistrându-se și la producția de export. Din cercetările efectuate a rezultat că, pe lângă neasigurarea la nivelul necesarului a unor materii prime și materiale, nerealizările de plan au fost influențate și de unele abateri de la tehnologie, de rebutarea unor piese, de neasigurarea ritmică cu semifabricate, îndeosebi piese turnate, neutilizarea corespunzătoare a mașinilor și a timpului de lucru. A fost stabilit un program de măsuri pentru perfecționarea organizării și modernizării producției, îndeosebi a liniilor de montaj și a reductoarelor, precum și pentru întărirea disciplinei de producție.

5. Analizându-se scrisoarea unui inginer de la Întreprinderea de transporturi auto pentru produse petroliere București, care a făcut unele propuneri pentru o mai bună organizare a transporturilor auto, a rezultat că propunerile privind corelarea indicelui de utilizare a capacității de transport cu productivitatea muncii și cu gradul de dotare cu mijloace de transport, modul de stabilire a cotelor de combustibili pentru parcul auto prezintă importanță și s-a stabilit ca, împreună cu specialiștii din Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, să se ia măsuri de perfecționare a lor în vederea aplicării în practică.

6. Pe baza sesizărilor unor cetățeni din orașul Baia de Aramă, județul Mehedinți, privind poluarea apelor pârâurilor Brebina și ale râului Motru de Flotația mine-reurilor de cupru din satul Mărășești, Centrala Minieră Deva a definitivat soluțiile adecvate pentru îmbunătățirea tehnologiei stației de pompare a sterilului și evitarea deversării substanțelor poluante în apele din zonă.

Dr Petre OPRIS

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

În cadrul întrevederii au fost evocate bunele relații dintre cele două popoare și intențiile de continuare și intensificare a schimburilor economice.

Ziua Internațională de acțiune sindicală pentru pace

La „Centrele de Creație și Cultură Socialiste «Cântarea României»” ale sindicatelor din Alba-Iulia, Arad, Bacău, Buzău, Iași, Râmnicu-Vâlcea, Satu Mare, Târgoviște, Târgu-Jiu, Vaslui, precum și ale întreprinderilor „Progresul”, Brăila, „Republica” București, „Electroputere” Craiova, Șantierul Naval Oltenița și Regionala CFR Timișoara au avut loc adunări ale «oamenilor muncii» cu prilejul „Zilei Internaționale de acțiune sindicală pentru pace”. Printr-un consens al sindicatelor afiliate la Federația Sindicală Mondială, această sărbătoare era aniversată anual pe 1 septembrie. Din comunicatul Agerpres, aflăm că, s-au prezentat expunerii în care au fost înfățișate pe larg politica activă de pace și colaborare promovată de partidul și statul nostru, inițiativele și demersurile tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru asigurarea păcii și securității popoarelor, pentru crearea unei lumi fără arme și fără războaie”.

Cockteul la Ambasada Mongoliei

Osorn Ghenden, ambasadorul Republicii Populare Mongole la București, a oferit un cocktail cu prilejul aniversării a 50 de ani de la bătălia de la Halhân Gol (victoria trupelor sovieto-mongole contra japonezilor, în 1939). Au participat reprezentanți ai Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Externe, activiști de Partid și de Stat, ofițeri superiori și ziaristi. Au mai luat parte la eveniment unii atașați militari străini în România.

Depășiri de plan ale petroliștilor

Investițiile făcute la schelele petroliere din Dâmbovița începeau să dea roade, după cum raportau responsabilii din domeniu. Astfel, în primele opt luni ale anului, petroliștii din Titu depășiseră planul la gaze naturale cu 10%, iar colegii lor de la Găești – Valea Mare realizaseră un spor la producția-marfă de aproape 4.000.000 lei.

Lucrările de sezon – „mult intensificate”

„Muncitorii ogoarelor” de la Consiliul Unic Agro-Industrial Jaga (jud. Cluj) au raportat sefiilor județeni că unitatea lor răspundea chemărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, nerisipind nici o clipă din timpul acordat lucrărilor de sezon: „În prim-planul activității se află pregătirile ce se fac pentru trecerea la recoltarea porumbului și a celorlalte culturi de sezon. Se are în vedere încadrarea lucrărilor de recoltare în termene cât mai scurte și punerea la adăpost a întregii recolte, evitându-se cu desăvârșire pierderile de orice fel. Acest lucru este desigur posibil printr-o participare plenară la acțiunile campaniei de recoltare, din partea tuturor lucrătorilor ogoarelor, a specialiștilor chemați să supravegheze activitatea pe fiecare front de lucru și să intervină atunci când este nevoie – a mecanizatorilor, cooperatorilor, a celorlalți lucrători ai satelor. Forțe însemnate sunt concentrate la

executarea arăturilor pentru însemnările de toamnă. Având în vedere suprafețele mari prevăzute pentru a fi semănate – peste 4.700 hectare, se impune la nivelul întregului consiliu intensificarea ritmurilor zilnice de lucru în fiecare unitate”.

Se strângea recolta de prune și struguri

Lucrătorii din sectorul horticol al CAP Tomești (jud. Iași) au raportat strângerea prunelor pe ultimele suprafețe de livadă intrată pe rod în anul 1989 (21 de hectare). De asemenea, se continua culegerea strugurilor de masă. Până la acel moment se strânseseră 2,2 vagoane de produse, cantitate expediată deja pe piață. Următoarea acțiune a unității era culegerea merelor.

Tinerii de 14 ani trebuiau să-și facă buletinul

Cetățenii născuți în trimestrul al treilea al anului 1975 aveau obligația ca, începând cu 1 septembrie, să se prezinte, cu unul din părinți, la biroul de evidență a populației al Militei din localității de reședință. La împlinirea vârstei de 14 ani ei trebuiau să primească buletinul de identitate, pentru eliberarea acestuia fiind necesare certificatul de naștere în original, buletinul de identitate al mamei, actul de spațiu locativ, un timbru fiscal de 3 lei, trei fotografii tip buletin și suma de 10 lei.

Prelucrare ideologică

La Pașcani (jud. Iași) se desfășura o nouă ediție a „Săptămânii activității ideologice și politico-educative”. Printre manifestările organizate s-au numărat: dezbaterile „Modului în care au acționat și acționează organizațiile de partid, de masă și obștești pentru cunoașterea și înfăptuirea prevederilor din proiectul programului-directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al PCR și a tezelor, orientărilor și sarcinilor din cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara CC al PCR din iunie a.c. în vederea realizării sarcinilor de plan pe primele opt luni și pe întregul an”, „Ziua propagandistului”, în care au avut loc dezbateri, răspunsuri la întrebări și consultații. S-au mai desfășurat „Tribuna democrației”, pe tema, „Creșterea rolului organizațiilor de stat în realizarea principiilor eticii și echității socialiste” (la Comitetul CFR) și o „seară educativă pentru tineret”, cu tema „Mari realizări ale construcției socialiste în «Epoca Nicolae Ceaușescu»” (la „Centrul orășenesc de Creație și Cultură Socialiste «Cântarea României»”).

Consfătuirea neurologilor din Moldova

La Slănic Moldova s-au desfășurat lucrările celei de-a XIII-a Consfătuiri a neurologilor din Moldova, eveniment cu tema „Reversatul sanguin intracranian”. Organizator al evenimentului a fost Clinica de Neurologie a Institutului de Medicină și Farmacie Iași. Au fost prezentate 10 rapoarte și 39 de comunicări. Consfătuirea s-a bucurat de participarea unor neurochirurghi din toate județele Moldovei, precum și cadre didactice de cercetare din centrele universitare București, Târgu Mureș și Iași.

Ilariu TIU

CEAUȘESCU, UN AGAMIȚĂ DANDANACHE SEDUCĂTOR, LA TEATRUL MIC

(Umare din pag. 1)

Ei, și apoi a preluat-o Sică și a făcut-o ceea ce trebuia să fie: nu o mare doamnă de provincie, ci o mică doamnă de provincie, pentru că acolo era protipendada burghezo-moșierească liberală și d-ai-a liberalii l-au urât până-n zilele noastre pe Caragiale, cu toată inima lor, că se luase de ei, încă dela „1907”, și ei s-au răzbunat. În guvernarea lor a fost luată statuia lui Caragiale din fața TNB și dusă într-un parc din Maria Rosetti, ca răzbunarea să fie desăvârșită...

Poldi în Dandanache și o premieră copioasă

Mă-ntorc însă. Elvira era prea în vârstă. Am găsit până la urmă toate personajele, am adus-o pe Rodica Negrea în rolul Joiței, aveam tot ce ne trebuia, dar ne mai trebuia Agamiță Dandanache, și Purcărete a venit la mine și mi-a zis: „Domnule, eu cred că-am găsit soluția. Până la apariția lui Agamiță Dandanache este «Scrisoarea pierdută» a lui Sică, dacă vreiți, pe care eu îl respect total (și imagistic, și din toate punctele de vedere), dar pe urmă apeare lovitura: să-l jucăm pe Agamiță Dandanache în travesti. Hai s-o convingem pe doamna Leopoldina Bălănuță să joace ea pe Agamiță. Vă dați seama, actriță de teatru tragic în rolul lui Agamiță! Am vorbit cu Poldi, a fost încântată, a îmbrăcat din prima nebunia noastră. Am adus-o și pe Adriana Ionescu, unul dintre marii maeștri ai scenografiei românești, și am convins-o să facă scenografia. Totul era perfect, arăta de parcă era de-acolo... casa prefectului, personajele, costumele erau de o veridicitate nemaiomenită.

Venea partea a doua a spectacolului. Sigur că publicul râdea, se amuza copios, Rodica Negrea era coana Joița, au simțit că am băgat un filit mare, cu trimiteri la coana Leana, care dirijase societatea românească cu o mână de fier. Dar la Dandanache aveam nevoie de un actor care să intre în noua spațialitate teatrală a spectacolului și, după ce lumea se întorcea din pauză, găsea pe scenă o ceață albăstrie, se auzea muzica sferelor și pe muzica aia diafană cobora o năcelă din ceruri ca un OZN uriaș, jos lumina învaluia sala, iar în poziție de drepti

Afișul piesei de teatru „O scrisoare pierdută” – parodie a unei fotografii de la recenta inaugurare a magistralei a treia de metrou

stătea și aștepta... Ghiță Pristanda! Cu mâna la chipiu. Și publicul aștepta o dată cu el. Se auzeau hohote de râs în sală, se aplauda, dar lumea nu știa încă la ce să se aștepte. La un moment dat, se lumina și se vedea un câmp alb, la poalele lui Pristanda, ca niște văluri albe, de mătase albă, argintie, iar deasupra râdea luna plină... Și cobora pe o scară din OZN, îmbrăcat în alb, cu melon alb, cu pălărie albă, cu mânuși albe, cu pantofi albi, redingotă, pelerină, totul alb, în sfârșit, Agamiță Dandanache...

Asta făcea și mai frapantă poziția de incriminare a lui Pristanda. Dădea mâna cu el vag, așa, și Pristanda îi arăta această imensitate albă și-n momentul ăsta se limpezește totul și apare orașul. Cu case luminate, cu străduțe curate, cu turnuri, cu mașini, cu tot tacâmul. Și Agamiță Dandanache pășea printre case, lua o baghetă-n mână și începea să dirijeze cu bagheta casele. Vă dați seama că-n momentul ăla nu mai putea fi controlat nimic! Sala luase foc, ardea în flăcări tot teatrul, aplauzele erau demențiale, nimeni nu-și putea stăpâni râsul.

Afișul-parodie – obrăznicia supremă

Până la premieră n-am lăsat pe nimeni să intre să asiste la repetiții. Înainte de premieră am făcut afișul. Afișul reprezenta o scenă pe care-o văzusem eu în Sinteia. Toc-mai se inaugurase o nouă stație de metrou, firește, de Ceaușești, și pozele din ziar arătau cum a ieșit ea întâi din metrou și apoi tovarășu' și toată protipendada. Afișul nostru a fost o parodie la această poză din ziar. Am îmbrăcat actorii, i-am dus la stația asta de metrou și am repetat scena în care coana Joița ieșea prima și pe urmă Dandanache și Pristanda care-i ținea umbrela, am adus un fotograf nebul și excepțional, în care am crezut mult (n-a făcut gafele trădării pe care le-au făcut alții la Revoluție). Mare a fost și bucuria noastră atunci. Am stat în noaptea aia în laboratorul fotografiei dintr-un subsol de la Grădina Icoanei, am făcut afișul, cu o ramă din aur, și-n mijloc scena asta atât de grăitoare pentru oricine a văzut fotografia din ziar sau ima-

ginile de la teletext. În prețuia premierei, am umplut tot Bulevardul Magheru, de la Universitate până la Romană și după Romană, pe toți stâlpii, și pe vitrine am pus afișe, pe toți pereții de sticlă ai TM. Am pregătit, pentru documentarea spectatorului, „Vocea patriotului național”. Am dat în caietul de sală istoricul piesei, personajele lui Caragiale, ale mele, studii despre „Scrisoarea pierdută” și ca editorial am păstrat un text al lui Maiorescu în care se demonta oratoria asta steapă a politicianistului. Am ajuns în seara premierei.

În sală era multă, multă lume, stătea lume și pe bulevard și asculta la difuzoare piesa, se auzeau hohotele de râs până-n stradă. Bașca jumătate din membrii Guvernului, din conducerea partidului (N.B.: nimeni n-a venit invitat de mine, toți și-au cumpărat bilete, invitații primesc cei care n-au bani, nu cei care au!). Nici un membru al Guvernului n-a intrat cu invitație, ci doar cu bilet.

Pe Elvira am pus-o în rândul întâi, pentru că nu vedea bine, era aproape oarbă și bolnavă, dar frumoasă și parfumată. Pe Beligan l-am pus pe rândul de protocol (jucase și el în „Scrisoare...”, fusese Agamiță Dandanache), l-am pus lângă Tamara Dobrin și tot așa. A-nceput spectacolul. Vă dați seama... cascade de râs. Le plăcea de Rodica Negrea, le plăcea de toți, ce mai, era o nebulie. Apariția lui Agamiță Dandanache stărnise hohote de râs, era în perioada în care Ceaușescu umbra la Centrul Civic și mai muta, mai aranja... Ce-i drept, nu mai trebuia să dai nici o explicație. După care a urmat un triumf! Un triumf! A fost cel mai mare triumf după „Maestrul și Margareta”.

Nu pot să spun câte flori s-au aruncat pe scenă, ce bătaie cu flori s-a dat între actori, Rodica Negrea adusesse sala în delir. Două personaje au părăsit în mod ostentativ sala, doi spectatori, n-o să vă dau acum numele lor, dar în „Memoriile” mele veți găsi dezlegarea acestei enigme. Unul dintre ei chiar a zis că, „nu consimte să ia parte la o asemenea blasfemie”. Au urmat un cocktail, o recepție în biroul directorului și am plecat acasă pe la 12:00-1:00 noaptea să mă culc, fericit că-mi reușise împlinirea acestui vis de a face „O scrisoare pierdută” la concurență cu a lui Sică, cu a lui Ciulei, și asta cu actori dintr-o trupă bună, tânără.

Dinu SĂRARU

ARTICOLUL ZILEI

Inginerie genetică în Bărăgan

Cu delicatețe, bistrurile decupează fragmente minuscule de țesut. Microscopul „transmit” buletine de știri din miezul unor celule. Halate albe, atmosferă sterilizată, măști de tifon pe figură, și totuși, nu ne aflăm în sala de intervenții chirurgicale a vreunui spital, căci pacienții operați sunt clorofilieni, o frunză, un pețiol. Această chirurgie pe un fir plăpând de orez se practică într-unul din laboratoarele de biotehnologii și inginerie genetică a Institutului de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice de la Fundulea. Dr. ing. Marian Verzea și colectivul lui execută o selecție „in vitro” pentru obținerea unor plante tolerante la diverși factori de stres: salinitate, aciditate, secetă, toxine ale unor boli, acțiunea erbicidelor. Meristemele prelevate cu bisturiul sunt cultivate apoi cu grijă în medii conținând elementul stresant. Se călășesc în confruntarea permanentă cu „agresorul” poluant și parcurg, sub „ploaia” de neon și căldura reglată la jumătate de grad, ciclul de viață, de la primul conglomerat de celule la exemplarul cu rădăcini, frunze, muguri. Mutațiile genetice induse plantei crescute în eprubetă îi conferă toleranță la stresuri. Pe fereastră, până departe, la înfrățirea cu orizontul, se vede Bărăganul. Obişnuit de când lumea doar cu palmele bătătorite de lucrarea grea a pământului, iată, cunoaște astăzi și mâinile care folosesc penseta, microscopul, câmpurile electrice, rețelele nutritive pentru a pătrunde în adâncimile celulei și a-i schimba străvechea zidire. La institutul modern, ridicat de socialism în mijlocul câmpiei, de unde au pornit spre brazda țării numeroase soiuri mai roditoare de grâu și porumb, se plămădește acum și o altă ereditate a celulei.

„Când un ameliorator pornește, de exemplu, la crearea unei noi linii de grâu, încrucișează două soiuri și obține hibridul de generația întâi, spune dr. Marian Verzea. Anul următor, însă, plantele nu mai sunt uniforme în privința caracteristicilor urmărite. Urmează o muncă de 8-10 ani pentru selecția indivizilor corespunzători din această populație eterogenă. Prin lucrări de androgenază se scurtează acest ciclu cu 2-3 ani. Folosind metoda ingineriei genetice, din al doilea an se obțin plantele perfect uniforme din punct de vedere al calităților dorite. Extragerea din spice a anterelor și cultivarea lor pe un mediu nutritiv artificial, de o compoziție specială, permite regenerarea unor plante întregi, din aceste organe masculine, deci orfane de mamă. Ele sunt însă haploide, sterile, doar cu jumătate din numărul de cromozomi. Le-am schimbat însă meniul, oferindu-le o soluție de colchicină din brândușa de toamnă și această hrană a condus la dublarea cromozomilor. Plantele devin normale, diploide și pot da naștere la urmași care, chiar din al doilea an, sunt atât de asemănători, încât parcă sunt trași la xerox. Aceste exemplare izogene fac procesul de ameliorare mai rapid de circa 2 ori.” Simpu, nu? Un hocus-pocus cu cromozomii! El a însemnat însă pentru Marian Verzea, Magdalena Palada, Dan Papa ani de trudă științifică. Au defrișat hățisuri necunoscute, s-au mai rădăcit, dar au ajuns la primul luminii al unei cărări pe care doars-au încumetat

să meargă doar specialiștii din SUA, URSS, Japonia, Franța. Acum, la dispoziția amelioratorilor se află deja plante de orez, grâu, triticale (o specie sintetică între grâu și secară), care, născute din androgenază în laborator, produc din al doilea an frați genemi vegetali ca pe bandă rulantă.

Acum 18 ani, proaspătul absolvent al Institutului agronomic Marian Verzea a coborât în gara Fundulea cu un geamantan plin de vise și cu un singur cuvânt pe buze: genetică. Academicianul Nicolae Giosan, profesorul lui, îi sădise ideea de a se ocupa de forțarea misterioasei eredități a plantelor. Cu dragostea de pământ se născuse. „Nu m-a atras, ca pe alți consăteni, izul de petrol și oceani al Văii Prahovei natale. Simțeam mai mult chemarea brazdei din spatele casei. În ierbarul meu de școală n-am vrut să adun decât grâu, porumb, ovăz și orz.” Însă de stagiar a început în laborator o muncă pătimașă de remodelare a celulei. Zi lumină. Deseori, mai mult. „Gândurile despre genă nu-mi dau pace nici acasă. Citesc o revistă de specialitate și începe să mă bazez un semn de întrebare. De la fereastră casei văd laboratorul. Mă reîntorc și ma prinde noaptea lângă cultura de celule mai adăugând un nutrient, mai modificând temperatura. L-am moștenit pe tata, care se scula din pat să mă simtă ce șoptesc spicele.” De două luni, Marian Verzea a devenit doctor. Subiectul tezei e ușor de bănuț: posibilități de pronosticare a unor caractere la specia triticale pe baza analizei eredității la formele parentale. Laitmotivul vieții lui: genetică – dragostea mea!

„Pe cale naturală, încrucișarea sexuată între două specii din genuri botanice îndepărtate e sortită eșecului datorită incompatibilității genetice. Această barieră poate fi învinsă cu ajutorul protoplastilor, celule somatice, lipsite de membrană celulară, inapte să participe la procesul sexual. Am produs protoplasti introducând meristeme de frunze, extrase cu bisturiul, în soluții de enzime cu o formulă specială. Celulele își pierd peretele, rămânând sub formă de citoplasmă și nucleu. Astfel, protoplastii din specii îndepărtate, așezați într-un câmp electric sau în reactivi speciali, fuzionează fără să mai fie împiedicați să facă cunoștință de obstacolul membranei celulare. Se obține o celulă cu totul nouă, înglobând informația genetică de la fiecare din cele două rude îndepărtate. Acest protoplasm hibrid (hibridom), cultivat pe un anumit mediu nutritiv, își regenerează apoi membrana. Amelioratorii pot astfel transfera unele caracteristici pe cale somatică. În viitor, se vor putea face combinații între grâu și porumb, grâu și soia pentru realizarea unor exemplare cu totul deosebite. Deocamdată, cu aparatul original de fuzionare în câmp electric construit împreună cu ITIM Cluj, am făcut primele experimente cu protoplasti de porumb, orez, soia.”

În Bărăgan, care acum puține decenii însemna doar plugul tras de un cal copleșit putere, ingineria genetică a dat prima recoltă.

F.C.

Flacăra, nr. 35/1989

RESTITUIRI

Măsurile luate de Securitate vizau compromiterea angajaților Radio Europa Liberă

27 august
Notă

În fiecare dimineață, la ora 10:00, conducerea americană organizează o conferință cu directorii de emisiuni ai secțiilor naționale, ocazie cu care se dau orientări privind tematica emisiunilor. Se coroborează, de asemenea, datele obținute de secțiile naționale, pe căi proprii. Ulterior, la ora 11:00, fiecare secție națională organizează o altă reuniune, în care se realizează distribuirea sarcinilor. Centrala de informații elaborează materiale circulare de două ori pe zi, în care recomandă fiecărei secții difuzarea unei anumite tematici, inclusiv ora de emisie. În aceste circulare sunt și știri cu inscripția „doar pentru informare” (BIO – background information only), care nu sunt date decât redactorilor, spre informare, cu interdicția de a fi folosite în emisiuni.

Referitor la situația principalilor angajați ai Europei Libere, au fost obținute următoarele date: Nestor Rateș, deși nu a fost numit oficial în funcția de director, a rămas în continuare la conducerea secției pentru România, primind din partea conducerii americane a postului asigurări în privința rezolvării problemelor personale solicitate de el, respectiv stabilirea întregii familii la München, loc de muncă pentru soție și soacră, precum și „protecție personală sporită”, în vederea definitivării sale pe post. Majoritatea angajaților secției române, inclusiv cei evrei, apreciază că, deși Nestor Rateș face eforturi deosebite de integrare în activitatea curentă, „este încă depășit de situație, nu are o privire de ansamblu și nu acoperă corespunzător problemele organizatorice”. Comparându-l cu predecesorul său, Vlad Georgescu, aceștia îl caracterizează extrem de comod, ezitant și suscep-

tibil. I se impută faptul că este foarte dificil și îi încearcă să se sustragă cenzurii americane, care în ultima vreme a devenit foarte activă.

Nicolae Stroescu, director adjunct, a acceptat prelungirea contractului cu șase luni peste vârsta de pensionare, pentru a-l sprijini pe Nestor Rateș, în vederea „aclimatizării totale”. Acesta, în ultima perioadă, manifestă însă un interes scăzut față de participarea la alte probleme decât cele cu caracter religios, de care răspunde direct în cadrul secției pentru România. Nicolae Stroescu este apreciat de angajații mai vechi ai postului drept „ultimul reprezentant al epocii lui Noël Bernard”, caracterizată printr-o anumită „ținută și demnitate”, care în timp „a sucombat, din pricina mahalagismului redactorilor emisiunii «Actualitatea Românească», încadrată de N.C. Munteanu, Emil Hurezeanu, Șerban Orescu, Gelu Ionescu, este etichetată de unii angajați evrei, în mod deosebit de Nestor Rateș, drept „cuibul atmosferei antisemite”. Unii angajați mai vechi ai postului, între care Max Banuș, Mircea Vasiliu și Liviu Tofan, califică atmosfera existentă la post drept „funcționarească”, lipsită total de entuziasm și credință în țelul activității oficinei, fapt ce grevează asupra calității emisiunilor.

În perspectiva pensionării Monicăi Lovinescu de la subredacția din Paris, aceasta, împreună cu Virgil Ierunca, se arată foarte preocupată de selecționarea unui succesor „de valoare”, pe care să-l propună americanilor. Persoana vizată de ei în prezent este istoricul Mihnea Berindei, cercetător la Centrul Internațional de Cercetări Științifice din Paris, în legătură cu care sus-numiții fac aprecieri elogioase, pentru pregătirea sa multilaterală, etichetându-l drept „o persoană care cunoaște totul, are

o memorie formidabilă, o personalitate căutată de mass-media din toată lumea”. Virgil Ierunca a confirmat unei surse a noastre că a intrat în posesia jurnalului din închisoare al lui Nicolae Steinhardt, circa 1.000 de pagini, apreciat de Virgil Ierunca drept o veritabilă operă literară și politică, pe care va încerca să îl publice. Din afirmațiile lui Virgil Ierunca, sursa a tras concluzia că acest jurnal i-a fost pus la dispoziție de poetul Marin Sorescu, prieten bun de mulți ani cu Nicolae Steinhardt, despre care Virgil Ierunca a precizat că „l-a întâlnit recent și acesta i-a făcut o surpriză extraordinară”.

În conformitate cu ordinele și indicațiile primite, cu prevederile programului de măsuri în problemă, acțiunile în continuare pentru: exploatarea informatică a informațiilor obținute în scopul inițierii de noi măsuri combinate, vizând adâncirea stării de tensiune și suspiciune în rândul angajaților și colaboratorilor postului, compromiterea și discreditarea unora dintre ei, precum și organizarea unor acțiuni de dezinformare; obținerea de noi informații referitoare la obiectivele stabilite postului de radio Europa Liberă de administrația americană în contextul internațional actual, la poziția și acțiunile propagandistice ale SUA, vizând destabilizarea politico-economică din unele țări socialiste; aprofundare datelor de cunoaștere a orientărilor – date de conducerea americană a postului – secției pentru România, în vederea luării de măsuri adecvate de contracarare.

Mihai Pelin,
Operațiunile „Melița” și „Eterul” –
Istoria „Europei Libere”
prin documentele de Securitate,
București, Editura Albatros,
1999, p. 616-619

SĂ RĂDEM CU EI

Și racul, întorcându-se cu fața spre casă, pleacă în lume!

Spune-mi cu cine te aduni ca să-ți spun câți sunteți.

Doctorul m-a asigurat că voi trăi până în ultima clipă.

Căinele care latră are motiv.

Dacă orice ceas are 60 de minute, de ce o

fi costând unul mai mult decât altul?

Am observat că oamenii care trăiesc cel mai mult sunt bătrânii.

Acțiunea filmului, dacă nu curge, pică... filmul!

Curios lucru. Când tramvaiul e gol, nu-i aglomerație.

Cuvântul nou, nr. 5.453/1989

Când minți trebuie să ai calitatea de a ține

minte minciuna. Dar e mai bine să spui adevărul și atunci nu mai este nevoie să ții minte minciuna.

Durerea de dinți începe sămbătă seara, continuă duminică până luni dimineața și trece atunci când farmacia din cartier este deschisă...

Tempul afectat rezolvării unei sarcini cu incompetența celui însărcinat cu rezolvarea ei.

Cuvântul nou, nr. 5.445/1989

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri,
numai cu **JURNALUL NAȚIONAL**
CEL MAI CITIT ZIAR DE CALITATE
www.jurnalul.ro

10,9
LEI

Cărțile se distribuie la chioscuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

SC BACĂU, SALVATĂ DE EGALUL DE LA DINAMO

Pentru al treilea an la rând pe locul 12 la finalul campionatului, SC Bacău a trăit periculos și în sezonul '88-'89, amenințarea cu retrogradarea risipindu-se abia după victoria obținută pe terenul „lanternei roșii”, ASA Tg. Mureș.

„Dacă, însă, cu un an în urmă izbucnise să rămână în primul eșalon valoric printr-o puternică mobilizare în «cursa de primăvară» (realizând în retur 17 puncte, adică un procentaj de 50%), în recenta ediție de campionat – după cum înșiși băcăuanii o recunosc – echipa lor s-a prezentat parcă ceva mai bine în sezonul de toamnă decât în primăvara care a urmat. Astfel, în toamna trecută, în cele opt meciuri susținute pe propriul teren, SC Bacău a pierdut doar 4 puncte – și acestea în mod previzibil, fiind învinsă de Steaua și Dinamo, dar destul de greu, la scoruri foarte strânse și după jocuri deosebit de echilibrate. Din deplasare a recuperat un punct, la Constanța, așa încât în «clasamentul adevărului» pasivul se redusese la – 3, ceea ce nu era deloc rău, odată depășit obstacolul confruntărilor cu cele două fruntese ale campionatului. Că bilanțul toamnei a fost mai bun pentru băcăuanii s-a văzut și din eficacitatea lor crescută (33 de goluri marcate în 17 meciuri), care a avut ca moment de apogeu acea victorie de senzație cu 6-0 asupra Universității Craiova în penultima etapă a turului», nota ziarul Sportul, în urmă cu 20 de ani. „Da, așa este, rețin foarte bine ce s-a întâmplat în acel campionat, chiar dacă a trecut atâta vreme de atunci. Dar nici nu se putea altfel, pentru că în acel sezon mi-am făcut debutul în Divizia A. Ca să nu

Bacauanii au reușit pe final să evite retrogradarea

FOTO: Revista SPORT

mai spun de meciul cu Universitatea, pe care vi-l pot relatea de-a fir a păr. Ce meci am făcut atunci, numai eu l-am dat patru goluri oltenilor!”, a rememorat acele vremuri fostul antrenor al băcăuanilor, Petre Grigoraș, în prezent antrenor principal al formației Politehnica Iași.

Ce s-a întâmplat însă cu SC Bacău în retur? „Deși începuseră bine partea a doua a campionatului, printre altele cu un punct deosebit de prețios cucerit la Craiova, băcăuanii aveau să clacheze curând, în meciul de acasă cu

Rapid, pe care l-au pierdut neașteptat. Acest adevărat șoc avea să se resimta din plin în evoluția ulterioară a echipei, care a mai pierdut pe teren propriu și partida cu Victoria, repunându-se apoi cu greu pe picioare”, consemna Sportul. „Într-adevăr, era să plătim cu vârf și îndesat pentru acea înfrângere cu Rapid. Tîn minte că după ce și Farul a reușit să-și ia punctul înapoi, chiar ne făceam probleme că o să retrogradăm. Noroc cu Dinamo și cu ASA, care era ciuca băților în acel campionat. Punctul luat în Ștefan

cel Mare și victoria de la Târgu-Mureș ne-au menținut în Divizia A. Știu ce se spunea atunci despre egalul nostru cu Dinamo, că a fost obținut pe șest, dar nu știu dacă așa au stat lucrurile. Oricum, eu eram foarte tânăr atunci și nu mă interesau jocurile de culise, nu plecam urechea la ceea ce se vorbea prin jur. Nu voiam decât să-mi fac treaba și cred că am și reușit acest lucru, pentru că nu e la îndemână oricui să marcheze nouă goluri chiar la debut”, a conchis Grigoraș.

Marius MIHALCEA

Linia de clasament

12. SC Bacău ..... 34 ..... 13 ..... 4 ..... 17 ..... 49-55 ..... 30p

Puncte realizate pe teren propriu: 25 (a pierdut câte 2p la Dinamo, Steaua, Rapid și Victoria, 1p la FC Farul).

Puncte obținute în deplasare: 5 (2p la ASA Tg. Mureș, câte 1p la FC Farul, Universitatea Craiova și Dinamo).

Golgeterii echipei: Burleanu – 16 goluri (9 din 11 metri); Grigoraș, Scânteie – câte 9, Tismănar – 7, Ivanov, Jercălău – câte 2, Andronic, G. Fulga, Penoff – câte 1, D. Ștefan (FC Argeș) – un autogol.

Jucători folosiți: 24; Burleanu – 33 de meciuri, Tismănar, Scânteie – câte 32, Jercălău, Arteni – câte 30, Grigoraș, Fâsic – câte 29, G. Fulga – 27, Ciudin – 25, Andrieș, Penoff, Șoiman – câte 22, Ivanov – 21, Câmpăanu, Borcea – câte 20, Arvinte – 16, Fl. Sandu – 6, Vasilache – 5, Andronic, Agachi – câte 4, Obrișcă, C. Popovici – câte 2, Costinescu, V. Ene – câte unul.

Media notelor echipei: 6,12
Media notelor jucătorilor (pe baza a minimum 22 de jocuri): 1. Burleanu 6,65; 2. Șoiman 6,27; 3. Tismănar 6,26.

Cartonașe galbene: 26 (12 suspendări) – 11 jucători (cele mai multe: Penoff, Ciudin, Ivanov – câte 4).

Cartonașe roșii: nici unul

A beneficiat de 14 lovituiri de la 11 metri: 9 transformate (toate de Burleanu), 5 ratate (Burleanu 3, Tismănar, Șoiman – câte una); a fost sancționată cu 5 penalty-uri (toate transformate).

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Supraveghez preșcolari în domiciliul meu, zona Macaralei.
Caut femeie internă-externă, pentru menaj și îngrijire bolnavă.

VÂNZĂRI

Vând mobilier diferit, covoare olteneste autentice.
Vând apartament 2 camere Pajura sau schimb cu garsonieră, Bucureștii Noi.

tv 1 septembrie 1989

19:00 Telejurnal
19:25 Să nu uităm învățămintele istoriei, să nu uităm ce a însemnat fascismul!
50 de ani de la izbucnirea celui de-al doilea război mondial
Redactor Lucia Dumitrescu-Codreanu
19:45 România în lume
Redactor Felicia Meleşcanu
20:05 Proiectul Programului-Direktivă al Congresului al XIV-lea al PCR – însușeșterea program de ascensiune a României
Factori calitativi ai dezvoltării economice intensive
Redactor Octavian Cepraga
20:25 Copiii României doresc pacea

Program literar-muzical-coregrafic în interpretarea unor formații pionierești și ale șoimilor patriei, laureate ale Festivalului național, „Cântarea României”
20:45 Învățământ – cercetare – producție
O nouă promoție de absolvenți în fața examenului producției
Redactor Antoaneta Bărcă
21:05 Univers, materie, viață
Emisiune de educație materialist-științifică
Redactor Andrei Banc
21:35 Bijuterii muzicale românești
Redactor Luminița Constantinescu
21:50 Telejurnal
22:00 Închiderea programului

Luna

ORIZONTAL: 1) Scriitor italian (Luigi, 1867-1936), celebru prin teatrul său de esență intelectualistă din a cărui vastă operă menționăm: „Ceaula descoperă Luna”. 2) Alexandru Dan – „... Luna și tu”, filmul lui Sordi. 3) Luna de... prima lună de viață... în doi – Bebe Manu. 4) Afluent al râului vest-german Leine – Zăpăcită (fig.). 5) Instrument muzical – Spor mediu la populație! – Soi de pește (trans.). 6) „... luna-n București”, cunoscută melodie de muzică ușoară din creația lui Sile Dinicu pe versurile lui Cristian Demco (sing.). 7) Atracția Lunii face ca valurile să-i arunce uneori pe mal – Tudor Costea. 8) „... lunii la Tismana” o poezie din lirica lui Grigore Alexandrescu (neart.) – „Luna, Mamaia”, o altă cunoscută melodie de muzică ușoară. 9) Scenă fără conținut! – Regele care conform legendei înscrisă pe câteva plăci de lut ars provenind din Biblioteca regelui asirian Asurbanipal, ar fi pornit spre Lună și s-ar fi ridicat atât de sus, încât Pământul i-a

apărut ca „o pâine într-un coș”. 10) Interpretă de muzică populară românească (Ana) – Unități de măsură agrară.

VERTICAL: 1) „De la... la Lună”, romanul lui Jules Verne. 2) Dragoste sub clar de lună – „... spre Lună”, film de animație din opera lui Popescu Gopo. 3) Luceafărul poeziei noastre. 4) Râu în nordul Franței – Laudă adusă zeului... Luna. 5) Gravor francez (1732-1818) – Cele patru faze ale Lunii (sing.). 6) Dinu Niclescu – Sunt numai ochi și urechi când li se spun povești cu ceea ce se întâmplă-n lună și-n stele. 7) Rege în Colchida, frate cu Circe și tatăl Medeei – Stea descoperită! 8) Lot goli – Iat-o Plină, despre munte/ Iese Luna din brădet/ Și se-nalță/ncet, încet/ Gânditoare ca o frunte/ De... („Noapte de vară” de George Coșbuc) – Cută la talie! 9) Stat în nordul Africii – „Proști sub... de Lună”, piesa lui I. Băieșu. 10) „Primii... în Lună”, roman de anticipație de Herbert George Wells – Unitate de timp.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Dicționar: ILME, OAN, SCNA, ETAN, AVRE, NEE, EETA

Milcovul 1989

vremea

Vremea a fost instabilă și răcoroasă, iar cerul mai mult noros. Temporar au căzut ploi cu caracter de aversă, însoțite și de descărcări electrice și izolat de grindină, în toate zonele țării. Vântul a prezentat unele intensificări indesebi la munte, cu viteze de până la 70 km pe oră. Temperaturile maxime au fost cuprinse între 15 și 22 grade în vestul, centrul și nordul țării și între 25 și 28 de grade în rest, cele minime între 8 și 13 grade. În București, vremea a fost răcoroasă, cu cerul mai mult noros. Temporar a plouat sub formă de aversă și s-au semnalat și descărcări electrice. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperaturile maxime s-au situat între 25 și 27 de grade, iar cele minime între 14 și 16 grade.

amintiri

U FIKMA LUMINOASA IN OBIECTIVUL FOTO:
„AZOMURES”
cu adresa: evocia Tg. Mureș, strada Gheorghe Doja nr. 300, Telefon: 3 30 99; 3 34 99; 3 36 99; Telex: 06 32 66; Telex gram: „AZOMURES”

Pentru fotografii amatori și profesioniști, pentru uzul medical științific și poligrafic, „AZOMURES” produce și livrează:
● Hirtie fotografică ● Film negativ alb-negru ● AZOPAN – PS-21 ● Film radiografic medical AZOIX ● Filme și hirtii tehnice pentru reprografie și înregistrări seismografice ● Filme poligrafice

Oferte și ajutoare militare românești pentru țări din Asia și Africa

În primăvara anului 1989, o delegație militară din Republica Arabă Yemen a efectuat o vizită oficială în România. Cu acel prilej, cele patru persoane din componerea delegației străine s-au interesat de posibilitățile României în ceea ce privește furnizarea de tehnici militare.

Însărcinatul cu Afaceri ad-interim al României în Republica Arabă Yemen a înștiințat din timp autoritățile de la București despre vizita ce urma să aibă loc în perioada 30 martie-5 aprilie 1989. Acest aspect a fost adus la cunoștința ministrului Apărării Naționale.

La 21 martie 1989, generalul-colonel Vasile Milea i-a propus lui Nicolae Ceaușescu să aprobe ca delegația yemenită să viziteze expoziția permanentă de tehnici militară de la Clinceni, școala Militară de Tancuri și Auto, „Mihai Viteazul” din Pitești și Întreprinderea de Construcții Aeronautice de la Ghimbav (județul Brașov). Totodată, în raportul ministrului Apărării Naționale s-a precizat faptul că „delegația dorește să viziteze și o unitate integrată de prelucrare a pieilor”.

Nicolae Ceaușescu a fost de acord cu toate propunerile respective, iar în program a fost inclusă și Întreprinderea de încălțăminte „Flacăra Roșie” din București.

La două zile după încheierea vizitei delegației din Republica Arabă Yemen, generalul Vasile Milea i-a trimis lui Nicolae Ceaușescu un nou raport, în care menționa: „Potrivit indicațiilor Dumneavoastră de a importa pentru aviația militară (românească – n.r.) avioane MIG-29 din URSS și a discuta cu furnizorul posibilitatea de a intermedia livrarea și pentru alt partener care a solicitat sprijinul țării noastre pentru procurarea lor, propunem și respectuos Vă rugăm a aproba:

– reluarea tratativilor cu URSS pentru achiziționarea unei escadrile de avioane MIG-29, împreună cu rachetele de bord, muniția, mijloacele de asigurare tehnică și pregătirea personalului la furnizor, din care în 1989 – 4 (avioane cu – n.r.) simplă comandă și 2 (avioane cu – n.r.) dublă comandă, în valoare de aproximativ 108 milioane ruble, iar în 1990 – 8 (avioane cu – n.r.) simplă comandă, în valoare de aproximativ 122 milioane ruble; – analizarea, împreună cu furnizorul a condițiilor în care ar putea livra avioane militare prin intermediul nostru”.

Ținând cont de faptul că membrii delegației din Republica Arabă Yemen au vizitat, printre altele, Întreprinderea de Con-

strucții Aeronautice de la Ghimbav, este posibil ca, la un moment dat, aceștia să se fi interesat de modul cum puteau fi procurate avioane sovietice de vânătoare MIG-29, prin intermediul României. O asemenea ipoteză va fi confirmată sau infirmată în cursul cercetărilor viitoare, după ce va fi permis accesul la documentele din anul 1989 existente la Serviciul Istoric al Armatei.

Prezentarea de către autoritățile de la București a unor produse speciale fabricate în România, care puteau fi, la un moment dat, expediate sub diferite forme într-o serie de țări din Asia și Africa, nu constituia o noutate pentru analiștii militari. De exemplu, în anul 1971, România a acordat Republicii Democratice Populare a Yemenului un ajutor militar nerambursabil în valoare de 3.894.000 lei. Acesta a constat din armament, muniții, echipament militar, instrumentar medical și alimente conservate.

După aproape un an, la sfârșitul lunii august 1972, o delegație militară din Republica Democrată Populară a Yemenului s-a aflat într-o vizită în România. Cu acel prilej, șeful delegației yemenite a solicitat sprijinul autorităților de la București pentru acordarea unui ajutor militar nerambursabil alcătuit din armament, muniții, tehnică auto, mijloace de transmisii, echipament de aviație, lunete de artilerie, teletrele, binoculi, studiouri fotografice, instrumentar medical și chirurgical, echipament farmaceutic, o tipografie de campanie, corturi, păături și uniforme pentru echiparea militarilor. Pe lista oaspeților yemeniți au fost menționate pistoale, carabine semi-automate cal. 7,62 mm, pistoale-mitralieră AKM, mitraliere anti-aeriene cal. 12,7 și 14,5 mm, aruncătoare de bombe cal. 82 și 120 mm, tunuri fără recul B-10 cal. 82 mm, aruncătoare de grenade antitanc RPG-7, tunuri de câmp cal. 76 mm, muniții pentru întregul armament solicitat, plus grenade de mână, lovituri pentru tunul cal. 122 mm, mine antipersonal, trotil, autocamioane, autosanitare, mijloace grele de evacuare, autoîncărcătoare, stații radio R-104 AM, R-104 UM și R-108 M, piese de schimb pentru automobilele MIG-17 și MIG-17 F, lovituri pentru tunurile NR-28 cal. 23 mm și N-37 D cal. 37 mm, bombe și rachete de aviație pentru MIG-17.

Cererea de fapt analizată la Ministerul Forțelor Armate și generalul-colonel Ion Gheorghe, șeful Marelui Stat Major, i-a propus lui Nicolae Ceaușescu să se aprobe acordarea unui ajutor

militar nerambursabil în valoare de 3,9 milioane lei, în anii 1972-1973. Apoi, în ședința din 4 septembrie 1972, membrii Prezidiului Permanent al CC al PCR au avizat favorabil propunerea respectivă. Astfel, RDP a Yemenului a fost sprijinită de autoritățile de la București cu următoarele cantități de produse speciale: 200 pistoale-mitralieră AKM cal. 7,62 mm; 800 puști Mauser cal. 7,92 mm; 500.000 cartușe cal. 7,62 mm pentru AKM; 10.000 de grenade de mână GR-42; 100 binoculi; instrumentar medical în valoare de 87.000 lei; piese de schimb pentru avioane MIG-17, provenite din excedentul existent în România (valoare: 300.000 lei); 2.500 de metri liniari de pânză albă și kaki; 3.000 de metri liniari de pânză de doc (albastră și kaki); 1.000 de perechi de bocanci negri; câte 1.000 de păături și bidoane pentru apă.

În anul 1986, autoritățile de la București au trimis în Republica Liberia produse speciale românești în valoare totală de 5 milioane de dolari. Din păcate, doar o parte din suma respectivă a fost recuperată de România. La 14 ianuarie 1989, ministrul Apărării Naționale, generalul-colonel Vasile Milea, îi raporta lui Nicolae Ceaușescu despre faptul că „a rămas neachitată (de către partea liberiană – n.r.) suma de 1,8 milioane dolari SUA, deși s-a acționat pentru recuperarea ei pe căi diplomatice și prin delegații”.

Deoarece ministrul român al Apărării Naționale primise deja o invitație din partea omologului său din Republica Federală a Nigeriei pentru efectuarea unei vizite oficiale în țara respectivă – în luna mai 1989, generalul Vasile Milea i-a propus președintelui României să i se aprobe și o vizită de două-trei zile în Republica Liberia – în aceeași perioadă. Scopul ministrului Apărării Naționale era de a discuta cu partea liberiană despre modul de recuperare a ratelor scadente la produsele speciale românești livrate în anul 1986, precum și despre cooperarea în viitor a celor două state, în domeniul militar.

Nicolae Ceaușescu a aprobat vizitele propuse de generalul Vasile Milea în Africa, însă una dintre acestea, în Republica Liberia, nu a mai avut loc. În consecință, programul ministrului Apărării Naționale a fost modificat, acesta efectuând două vizite oficiale în Libia și Republica Federală a Nigeriei (11-20 mai 1989).

Dr Petre OPRÎȘ

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

Karoly Grosz: „În cadrul PMSU există pericolul dezmembrării”

Tovarășului Constantin Oancea, Tovarășului Lucian Petrescu,

La 31 august a.c., Karoly Grosz, secretar general al PMSU, a făcut, în cadrul plenei comitetului județean de partid Nograd, unele aprecieri și sublinieri privind problemele legate de unitatea partidului.

Astfel, a arătat că: „Situția confuză și tensiunile interne actuale din cadrul partidului se datorează și faptului că, de la conferința din mai 1988, noua conducere a săvârșit greșeli și a adoptat hotărâri necorespunzătoare, printre acestea, politica de cadre promovată a permis ca persoane necorespunzătoare să ajungă să ocupe posturi înalte de conducere”.

Referindu-se la persoana sa, a menționat că: „Apreciază ca o gravă greșală personală faptul că, în februarie a.c., a împiedicat scindarea în cadrul partidului”, iar mai departe subliniază că: „În prezent, în cadrul PMSU există pericolul nu numai al scindării, ci și al dezmembrării acestuia”.

După părerea sa; „Și în aceste condiții, în ciuda tensiunilor prezente, vede șanse și își exprimă speranța în posibilitatea de reorganizare a partidului”.

În paralel cu aceste declarații ale secretarului general al partidului, Matyas Szuros, președintele Parlamentului ungar, a ținut să-și exprime în cadrul unei acțiuni publice din comuna Szerep (județul Hajdu-Bihar) următoarele păreri: „În situația actuală, complicată, PMSU poate să rămână cel mai puternic partid, numai dacă aripa reformistă va reuși în mod clar să se situeze în fruntea acestuia și partidul va fi capabil să se transforme într-o forță integrată națională”.

După părerea sa, nu este neapărat nevoie de autodizolvarea PMSU, dar este absolut necesară purificarea acestuia, întrucât există în prezent asemenea cadre de conducere în partid care gândesc în mod dogmatic și se declară în schimb reformiști”. Menționează apoi că: „Există semnele înființării în Ungaria a unui partid comunist de tip bolșevic. Aceasta ar întri procesul de purificare din sânul PMSU, și poate că nu ar fi rău nici din punctul de vedere al alegerilor”.

În continuare mai afirmă că: „Pe parcursul evenimentelor din ultimele zile am fost izbit de curentul unei dări înapoi, lucru constat la întâlnirea de la București cu delegații pentru congres, unde s-a reacționat în mod sensibil la comunicarea lui Imre Pozsgay, referitoare la încetarea activității organizațiilor de partid la locurile de muncă”. Matyas Szuros apreciază apoi: „Cu toate că Imre Pozsgay a săvârșit o greșală prin comunicarea făcută, aceasta nu trebuie însă dramatizată, întrucât și în sânul partidului există o controversă privind problemele legate de activitatea politică la locul de muncă. Am convingerea că și noi trebuie să trecem la sistemul european, în sensul că la locul de muncă trebuie să se producă, și nu să se desfășoare, activitate de partid. Această situație complicată va putea deveni conciliantă prin hotărârea pe care o va aproba CC al PMSU la plenara sa de vineri (1.09. '89)”.

Subliniază apoi că: „Suspendarea cât mai grabnică a activității organizațiilor de partid în rândul forțelor armate, al justiției, procuraturii și administrației de stat nu poate fi amânată”.

...

Tovarăși adjunct al ministrului, Olimpia Solomonescu
Tovarășului director Ilie Șimon,
Vă comunicăm noi aprecieri ale oficialităților americane asupra situației din Polonia:

1. La întoarcerea în SUA după vizita făcută în Polonia, Robert Dole, liderul minorității republicane din Senat, și Elizabeth Dole, secretarul Muncii în Cabinetul american, au fost primiți de președintele Bush, căruia i-au înmănat o scrisoare din partea liderului „Solidarității”, împreună cu o „evaluare scrisă” a lor asupra evenimentelor recente din Polonia. În declarațiile făcute cu acest prilej, cele două oficialități americane au subliniat că dificultățile economice ale Poloniei nu pot găsi o rezolvare într-un viitor apropiat. Conducătorii „Solidarității” s-au arătat preocupați de a se folosi „toate posibilitățile” pentru scoaterea Poloniei din criza economică, context în care ei au „vorbit” și despre „privatizare”. Aprecierea generală este că, „deși polonezii sunt de acord că au principala responsabilitate în depășirea actualei situații, ei se pronunță insistent pentru investiții străine de capital”. În acest con-

text, polonezii acționează pentru ca băncile occidentale să deschidă filiale și reprezentanțe la Varșovia.

2. După primirea senatorului Robert Dole și a soției acestuia, președintele Bush s-a referit la problema ajutorului pentru Polonia. El a declarat că, pentru a fi satisfăcute „toate cerințele Poloniei”, este nevoie de o sumă cu mult mai mare decât cele 119 milioane cu care el s-a angajat deja. Președintele american a subliniat însă că, „în același timp, sunt necesare și reforme politice și economice, astfel ca atunci când polonezii vorbesc de investiții și privatizare acest lucru să se producă și în realitate”. G. Bush a mai afirmat că, „o dată ce reformele au început va fi mai ușor pentru instituțiile financiare internaționale, cum este Banca Mondială, să ajute Polonia”.

3. Președintele SUA s-a referit și la poziția Uniunii Sovietice față de evenimentele recente din Polonia, aprecind că „reacția lui M. Gorbaciov a fost extraordinară de înțelegătoare, nefiind în nici un fel războinică”. El și-a exprimat speranța că acesta va fi „tonul” și în situația în care „schimbarea rapidă care are loc în Europa răsăriteană merge mai departe, nu numai în Polonia, dar și în alte țări”. Pentru președintele american, „modul în care M. Gorbaciov a abordat această situație și a reacționat la ea până în prezent a fost foarte pozitiv”. În contextul acestor aprecieri, G. Bush a subliniat că „speră că schimbările vor continua să aibă loc în mod pașnic, atât în afara URSS, cât și în interiorul ei”. În legătură cu acest ultim aspect, analiștii politici de la Washington arată că G. Bush are în vedere, în mod deosebit, situația din Estonia, Lituania și Letonia. Oficialitățile americane sunt preocupate de implicațiile politice practice ale afirmației recente făcute de M. Gorbaciov că „mişcările de independență din cele trei Republici au mers prea departe”. Această afirmație, coroborată cu comentariile presei sovietice, este interpretată la Washington ca o „înăsprire a poziției conducerii sovietice în problema națională din URSS”.

Traian Pop

Document din volumul: 1989 – Principiul domnului.

Prăbușirea regimurilor comuniste europene,
Ediție de: Dumitru Preda și Mihai Rețegan, București,
Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 184-186